

676

Lablabe
K34/82
Bethany Mission,
P.O. Ofodac

Birth and
related matters,
Mahlabi

people Matswale

13/9/1944
index
9p. 111-
13/8/82

Maima Manna o baka nkarabe, byale xe
a fihlile xa bale sorana, o tšena nangwakō
ng, basadi le bōna ba tšena, ba opele nōša,
base, sekhêkhê se ntlang, pelo ya nōpī
a eme. Kemana xapedile ke monna
le mosadi, ba rōbaya ntlo ka itee, le
torang le tee. Ba tšona mešona
ya ntlang bošena xo fihlêla mosadi
a ima. Mathano o kua aye ke pitile ka
nkwedi o botša monna byale monna
aye, hōmola setla bōna e etlavo, le yōna
ya mabeta a seke a e bōna, byale yōna
o ~~antš~~ xore xe ka kōkōla ngwana
wa mangwē a balêle xore a seke
wa kōma, sena ke masorana,
le monna wa tšona le yena o dira
byale. Ke xore bablaka xo balêla ngwana
wa kōma, byale se sa e ya dingaken
q tšore ngwana e kōmole, byale o k
wa base ke balai ka xobane ba noka-
kōla ngwanana ba se balêle xore a

676

2 K 34/82

a seke o kōma. Byale ngaka e ha mofa
 dihlare tša makōma, a molōlla le +ore a
 bitše mosadi yala wa makōma a tso
 +ēle e sale ka motswanyana, xe a
 tsoētše, o swanette xo kakōla ngwa
 na, a bolēle xore, o kxōmišitše ke ma
 makōma^m a +otlatēle, ka moxarō xa moxe
 ba mofa dihlare, ke moxa wa bōla.
 Xe mosadi yala wa makōma a ha xa
 na, ngwana a hwa mmarwe ngwana
 setō saarwe otlalla ka yena, le yena
 xe kxwane a ka mothuisa a ba le ngwan
 a, a bōna le yena a fētatile, o tlaya a m
 o kakōla, xore le yena a kxōme, a xane xo
 moalafa. Byale moxe le yena otlare ke
 le fētētšitše, byale xo lefētšitša xa xwa lok
 a, basadi hlōkōmēla makōma xa se
 bolai, kxōmolang bana balena, xo bolēla
 ngaka. Xe maimana a na le kxedi
 tše pedi xoba tše kharō, monna yo mo
 ngwē a rōbala nae, wa babya mohlomon
 quē waha xa a ka seke a phakisa
 a bolēla xore dingema di mothuisa, bya
 le ka yonilō, xo aila xorōbala nae ka

676

K34/82

3

Kabaka laore madi xa se arapo. Xe ba xo
 alafa ba swanetše, xo ya xo yena masad
 xore a rōtēle marōtō wana we setswana
 ng, ba hlakanye le dilare ba xofe o nne
 o tla pholota, xe o ila wa rōbala nae ka
 ma atla mokhomongwe wa xana, yaba xaxona
 molato ke mpya e huile le feking. Masad
 xe oimile ona le kethelane, ke xone xonyakae
 dijo tše batse, mpa batiba ka mekopa, em
 pa ya ka meloko, moloko o mongwe ke monke
 pa wa thšwene ekhalo, o mongwe ke wa
 thšwenyana, o mongwe ke wa tudu, o
 mongwe phuti, o mongwe letlaba byalobyal
 Maima o swanetše ko sethwana a
 seke asepele le banna, le xōna xa xorate
 xe xone mo dūtšho mo ho atla a mo emē
 le tše kabaka laore a ka matōtša, ke xa
 re ngwana a ka swana nae. Monna wo
 xaxwe yena o rōbala nae, xo fihlēla kwe
 di tše thselelato, ke mona yaba seipele
 kabaka laore aka tšwanisa banxekolo di
 thšila, le xe e se mo dūtšho wa xana e
 le monna nae xe a šetše ona le dikwedi
 tše nne o rōbala nae, madi xa sana

676

K34/82

4

Katse. Moima o fetša dikwedi tše rōbang
menwana e medi, ya xopheta monwana otē
kemma wa belewa. Basadi ba bangwē
xe e le baima dijo tše dingwē xa ba dije,
eseng xone ke molaō e nba pelo yataxwe
a edinyake.

Boethwarō bya moima, ke xohlompā mo
nna wa yataxwe xa moxō le batho ka moka
kabana le, xe a ka seke a dira byale
otla dula a elwa le batho, ba tloxa
ba xobatša namane kateng. Xape
xe ba dinile byala a swanetše xa
re ba seke ba bonwa a tsoxa es
ale xosasa a hawētša byala ka
moya, le oña mēsi a swanetše
xo dira byale xone, a seke a kxōm
iša ba kxatšwe le ba kke kolo, xamo
xō le bana. Maina xe a ya byale
ng o sepēla a tšwene sekhōrō sa
xaxwe sa xonwela xona. Oile tšw
a xotšena ka šakeng la dikxomo le dipudi
motabeng ya mašaka mosadi e mongwē le
e mongwē ya klapatō (xobona kwedi) xacu
mē llawexore a tšena ka šakeng, kabana la

676

K34/82

5

xore ba ka kxōmiša dimiwa, le dirapeng tša
 metšoko, e ka hlapolōta (xoxobotaya se tšēfē
 tšēfē). A swanēla xo dira mešomo ya boim
 a, byale ka xoxwala malwala le dilō tše dingwe
 tša boima, le dijo tša kotoka a swanēla xodija,
 kabaka la xore ekaba kōtše mmele ngwa xame,
 kudu mohleng e tlilo xō xoba motšwetšō; xabe le m
 oxato (mafai) a mantri. Mosomo warapune a mofala
 ke xoxōba dikxong, e seng xotlōma le ngata le kelelo,
 le yōna pitša ya metri a swanetše xoxwala ya
 xo lekanēla, o mengwē ke xokha morōtō, le medir
 wana e mengwē ya xo mofekana. Xe motho a ka
 hlakana nae a xuele tšō se sepele, motho yo
 e o sanetše xobotša mmele ke wa matse, batla
 mošmanya bare, a onyaka xolobiša dikxomo tša
 morwa kētē, Mofho yo e a xommona o mo
 tšibite ka dikaparō, xore ke moima, ka xobane
 ba apara ka dimpong fēla, le sefahlatō
 sararwe, se a fētota xa e le yo mošo, obōna
 e le yo mohlaba, a kōbē (xonona), byale batla
 ōmēla byala, ba leba motho wa xommona a šo
 mamodirō wa xo sendekane, bare, o thušitše
 motho yo obe anyaka xobalaya hlōtō ya morwa kē
 tē, yena xa leba ore, tšewe xa dilebotwe, se

676

K34/82

6

Ila fêla ke Huanane a ka refa motho. Molašwa
 monna wa mosadi wa moima, o laitua
 xore a. seke a dula a fapana nae, le xo
 tiya, xobane sewe se meleng ke mosadi
 di xa setšibye mohlomangwê se tšilô xothu^u
 a, motho ke sehla e o xola ka makale.
 Xe mosadi a belela bašemanyana fêla,
 matše wa xaxo otile, le xe bana ba^{tho} ba
 sa swane, ba pelo batla xaxêla matše.
 Mosadi wa xano bêtêla banemanyana fêla,
 matše xa wa tiya, kabana la xore xe baro
 la, masarana ba batšeya, wašala o leš
 lêtšê le rûô, wa hlata le nguana wa xo
 marôna, ke kabêlô e pipileng ke Huanane
Thari e botše, ke xabêlô nguwananyana
 na, ka mosadi mošemanyana byale
 byale xana e kua kua ona le thari ya
 xolona. Mam Mpa ke lehumo e momêla
 tšatšê ka letše, matšatšê a mangwê o noba
 o valona, kabana la re o kaseke wa du
 la Mantle le mošomo o. Batlo ba kangu
 ê, xe ba imišetšê motho, ba xana wa kua
 are, o ile xate, byale mosadi ano bolêla
 xore ke xena, xo hlêla diya xorong

676

K34/82

7

xokwa ke bana, otlakwa bana bare mo
 adi ke ngaka, wa rōbēša, monna lēfa, xa
 wa rōbala le moya, o rōbētšō le motho,
 ke monna o lēfa a le merōkōng, ba mathuta
 ka dikēletšō bare, monna hōmola xolla xa
 se mathomo ka wena, o dinile o tseba x
 ore ke matsefa, le xobaba, yaba kowa krom
 o etletšō mahlane, babangwē ba bēša xa
 xona sebaka, xe xopedile xotswiya ba
 nthā se rope ba mofa adēta olēla xōna
 ke ngwana a tliō bēlēša mahlomangwē
 etliō fumana a tswana le sehlotšō
 lo xoba mmamwe. Matšatš; a xobēlēša a
 tseba ke bōna basadi, tšatš; le obōna a rō
 betšē are, wa babya, kwa bare mathe
 matšatš a xanwe, ke monna monna wa
 tlara oya ngane, o lala, xa ele ngana
 ya nete, etla matšā xot, ngwana o tseling,
 o tla bēlēša mošēmanyanana, xoba a matš
 a xone etlaba ngwananyana. Kamoradō
 o mofa dihlane, are, sepēla o mahlā
 tšēla, o tla bēlēša, manete xe a thoma
 xonwa sehlane, kamoradō o kua ngwan
 a e lla kantlong, monna ke monna xa satšene

676

K 34/82

8

xo tšena bakxekolo, le basadi baba bē lē,
 banenyana le baōpa xa ba tšene, xamo
 +o le baralabye le banna le basemanya
 na, xofihlila la nguana a xala a tšū
 ela kxakala, xucaba xōna ba tšenang
 kantlong ya motswetši. Ka lona le baki
 a le motswetši a sale kantlong, ba mošit
 ēla, le metši ba mošela, le xomohlapiša
 ba mohlapiša, dijō tša xaxwe o dijēla
 na ntlong, banna xaba je dijō tša mo
 tswetši ka baka la xore baka kxōmi
 ša nguana, baja dijō tša motswetši
 xe nguana a xodile (a xipile le kōbōri)
 mmayō nguana o etlana le tšēka ka
 setlamō, kudu xoratšara xore a fuman
 e dijō tšē dingata, tše byale ka dinamama
 le mapato, le mayōbē u mabatae a xo si
 tšwa, a jē ka maatla xore nguana
 le yena, a fumana mexlato e meng
 eza. Papayō nguana, xe asale kantlong
 o swanetše xohlaba pidi ya xofēpa mo
 tswetši, kudu xe ele nguana wama
 khomo, a tšie hlōtō ya yōna a efē
 xamoxalo waxaxwe, le mokkopa wa

676

K34/82

9

yōna xoba rangwane, a šatē thari ya nq-
 wana, ba mapēpula ka yōna xe nqwana a
 šetšē a tsuetšē kxakala. Motsharing ba
 tlēmella serōkōlo, xore xa thoma xo mmē
 lēda ka yōna, mmāō nqwana a kxēšē, a
 klatšē diatta, a kxōna a tsuarella thari,
 sesešaletšing ka xanang, a tsuele fase
 are, thari še oifile ke ŋa motola wa o, xa,
 ba rangwane wa o, ore e xoxodišē, nna xa
 xena makxōma, a mitša ka leina la xime.
 Nqwana o xēlwa leina a sale ka nHong, xa n
 nqwana e wa lesotana, ba morēla le bitso la
 raparame lesotana, xe nqwana e le mošema-
 nyana, xe e le nqwana nyana ba morēla le
 bitso, la mosadi yō a xone xonyalidikomo
 tša tšame tšaya tšā tšeya monarame le
 sotana, ke maina a bōna ba pele, ba ēla
 ke kxadi. Byale baka morarō bōna ba noba
 tēla ka dika, xe nqwana a ka bēlēla mon-
 lwa wa dira, ba note ke dira, mohlemang
 e obēlētā xotlile moyene, ba morēla leina
 la moyene yowe, xe mosadi a sabēlēe
 ngana ya mafēia, a ba le mpa abēlētā, nq-
 wana o swanetšē xo rēdiwa leina la ngata

676

K34/82

10

Byale xona le mekwa, bana ba bangwe ba + a
na maina, xone o xana leina batlakwa a lala
alla bošero, byale ba swanetše xoya ngakenq,
ngana elaele, e babotše xone ngwana o xana
leina, sepelang lo marēla, leina la mošete
le tla kwa a-salle, xe ba marēla ka nete ba
kwa a-salle. Mohlomongwe olala alla
xe ba eya ngathu ya se, mošoti wa thari wa
belaēla, o re nkabana bang, ke šona thari
batwadi ba sendinē byala bya + olebota
ba dinē byala o kwe ngwana a homotše.
Mohlomongwe o kwe bare ngwana ona
le mataba, mome baswanetše xo mop
a sehare, ba bē ba phase badimo ka
matabane.

Ke phyma roba xo senya. Ke senya, kudu
kudu xo dina diraxēe, le basadi xe banna
a ba bōna ba setōna xae, byale ba šala
ba rōbala le banna ba bangwe (batlabo).
Xe abōna xone kwe e mafitile, byale
a botša motlabo wa a kwe xone kwe
e, xana ebōna, byale motlabo, a xe, byale
xo tladinēra byang, mošadi a xe ke mola
to, ke tla none ke wana, byale monna

676

K 34/82

/ /

a hloka xodumelana le mosadi, kabaka
 le lengue mosadi oata sehlotlolo ka
 maatla, o thšaba xomosenya leina, le xo
 kopola bo šorō bya monna wa aruwe.
 Ke moka mosadi o ya dingakenq tša xo
 nthša dimpa, diantšā ke moka o mopa
 pipa malomo, le yena ngaka e ka seke
 ya bolēla kabaka la +ore +aba dira bathaka
 a ke bolai. Ba nthša bale babedi le mosad
 i, ba aba ba epēla, moine ba saboneng ke
 motho, xe ba tloa badayana ba xe, taba
 xe apa ke šomēla kxita marama xe hwa
 kayo. Ke moka na mošoro +a kxwedi wa
 kwa are ke bone kxwedi, kudu ošibiša sehlo
 tšilo, le bammarwe mosadi, byale monna yola
 wa masime ošla fumana a thabile, katlora mo
 we ke moka mpa xa esomēla, xe monna wa
 xarwe, a na setšē a mohlomēla. O swane
 tšē xore xe a boya makxoenq, a seke a tšena
 ka ntlong ya mosadi wa aruwe, o swanetšē
 xoya lapeng la mmarō leporana, a butšē tšē
 mo xae, byale kabaka la šore ke ngwana wa
 xarwe, o mohlalōšē tšā dilō kamoka, kudu
 are ngwanaka o seke wa tšena ntlong ya m

676

K34/82

12

osadi wararō, mesepele ya xarwe e be
 ke xabone xa botse, o be afela a etela xom
 axwe, byale mmame a ka seke a bola bobo
 bya ngwana axaxwe, e ka kxona o e ya nga
 ke ng. Kemoka monna o la robala le basaman
 yana, xa boesa o ya ngweng, byale ngaka o
 tla kwa, e mohlalōšētī, mosadi wararo o
 šetī e sepela nudu o bile a ba lempa
 byale, ointhāitā, madi a me o bolokile xa
 xore xore, fēla sepela ke klatla xa sasa
 xo xohlakanya le mosadi wararo. Byale
 ngana xa efihlile xosasa, e tla le dithē
 bēle tša yōna, ore, xo monna le mosadi
 rotēlang morēto ya lena le bēng e ph
 ahlaxane, xe badinile, byale kemoka o
 tšō mešetō ya bona o hlakanya le
 dihtane, a bahlabēla diētanošo tša
 unnele ya bona, o fa monna se xōtē
 ō, xore a tše a hatleya a enwa.
 Kemoka ngana e tla bitša monng mosadi
 xore ba dule thapa le mmarō le safan
 e tla re xe bale kowa thapeng kemoka, a
 botša monna xore leono a ka noxōbala
 le mosadi wararō, fēla o seke walwa

676

K34/82

13

nae, o mahlēkē xa bōtā, mohlōmonqwē a ka
 xa šōpa mo a balakileng madi, ke tle kemoo
 lafe a tla xoma a tswara dihloō tša baki
 xe mosadi a kwana le dipolōlo tša monna
 wa mošōpa, wa bōna a sa xōšōpi ke ngu
 ana wa malai, fēla monna wana kēte
 o lobile, le tla nodula le lebabedi kantle le
 ngwana. Ke a ka mošōpa o swanetše koē,
 o lla a bōna xore naa kemo ke nnete, a nth
 še mobu o a xōbetšeng xodimo xō āna, a
 bitše ngana, etle e balafe, ke monna mosadi
 o tlabā lempa xape. E tlave xe etlota ng
 ana yare xō yena, o seke wa šala o mo
 sekisa, ha hlōtō ya motho. E mpa xe mo
 tho ya xe a ka fumaneja, o swanetše xoba
 la wa kabaka la xore ke malai, xoba xō lipi
 šwa, xō ka hlōlō e mošmetšē, fēla xe a
 ka thšabōla na eng engwē, xe ka
 hlōlō e moahloletšē le hu, ke mōka o ph
 ōlatile. Di xarētēkudu ke batho ba ban
 thšaro di mpa, kabaka la xore xe aimi
 le monna wa xarwe, a sešō a fetša
 xonyalē, ke mōka, o ripile monyalō wa
 xarwē. Xona le monna e monqwē bare

676

K34/82

14

ke M^oamētoka R^uthšati, mosadi wa
 xarue, ile yare esale xarēbe a nthša m
 pa, a be eimile, byale monna wararue aib
 e, xe a boya makxoweng, a fihla a thšabiša
 xantikle le tumēlo ya batanadi. Kabaka
 la sekxowa, mmarue are, o seke warōb
 ala le mosadi keile ka kua ditaba tšarar
 ue, e ya ngateng e tle e lehlakanye, byale
 monna wararue are, ke tša xale, a rōba
 la le mosadi, ka mosatō xa bene tšē pedi
 mosotana, a thoma xobabya. Byale mma
 ture are, ngwana marana xobatōwa o uie
 tšē dikxomeng, are ditōwa ke tšēto. Mera
 bane eli mangwa yfna. Mosotana a s
 e sa tšeba le xone a kadirang, a leka
 dingata le dingakana ba palilwa, empa th
 šilele, ya xarue ba tšeya, le xo mmatša
 ba motša xone mosadi wararo o nthšitše
 mpa xo ka ōne, xe o ka monxopēla xore a e
 xo nthša mobu mome balahlileng xōna, byale
 a šita xo bolēla le mosadi xa botse, a bolē
 la ka malame wa xotšya mosadi. Mafela
 ng a bōna xore byale balusetš'i botlakud
 u, are xo mosadi a sen are dikxomeng

676

K34/82

15

erile xe bale mowe, monna a tšena sete-
 pe, a xēma sehlare, a kwa a pē, ēlwa kudu
 byale are xo mosadi, bana ke krale ke tpa
 sehlare se, byale xa sepe kapete, ke baka
 la tayo, ke be ke sebyale byale o xana xo nk-
 alafa, byale le hono o bone la mahlabo la xo
 dikēla o ka sele bone, mosadi a thoma xo tš-
 ōta, are, o seke wa mpalaya, ēma o erie
 kōtšopa mo rebēiteng xana. Monna a ēma
 a tloa le mosadi ba fihla mowe ba ēpetie-
 to xōna, are ke xanamo, monna are ēpa, m-
 osadi a ēpa xo fihlela a fumana madi are,
 are xo mosadi phušeleša, a phušeleša, ba
 dula fase, are naa o naba o thšitšē ke ma-
 ng mpa, mosadi are, ke Senamēlē Maš-
 ilu, monna are, xo lokile are ba tswading
 ba tayo, baya, are xo batswadi ngwana
 wa lēna o nthšitšē mpa, batswadi bare, xa
 rebebe, are xo lokile ka moswana le bitšeng
 banna ba moko o, kamona le basadi ba tšo-
 tšē mo ke tlatla esale xosasa. A tloa
 le mosadi, esale xosasa monna
 a fihla le mosadi wa xupe, a fuma
 na batho batletšē, a dumēdišana nabo.

676

K34/82

16

Byale mangwa matse eleo sebata are,
 Rathosi batho bala keba. Byale Ratho-
 si aema xare xa sebata, are thobela le kro-
 tla, le beditse uenna, ke taba ya mosadi u-
 aka ke ya krolwa xone ba bantši balena
 ba kile bakwa xone uelwa le mosadi, byale
 ke letšibisa xone mafelong a ntwa yaka le
 yena, mosadi are, Senamêlê o mothšitš-
 mpa, byale ke re nkwišeng taba e, fêla letl-
 a butšisa mosadi o tla le botša, ke nyama
 xone bankalafê, thobela le kxotla, xatula
 a dula fase. Banna bare xo mosadi bolêla
 mosadi are, e ke nte, keile kaba lempa se-
 namêlê a ntšša, fêla foite xwayanna ko-
 wa xae xaxeme, ke nwa bare, ke motho
 yo xa a xobana xo ntšša, banna bare ka bak-
 lang o eya, are ke tšabile xo tšimpa mo-
 thêkô wa batšwadi baka, karabo xape
 nkabe o lese xo rôbalana, ke be ke nore ke
 ya raloka, o satseba xone papadi na ng-
 wana etla letolla, ke ya ditseba ke no-
 bôna bakxmera baka kamoka ba noraloki-
 a, xolokile dula fase adula. Ditaba ke
 tše ule Senamêlê, are ke ya dikwa

676

K34/82

17

fêla xa ke ditsebe, ba boela bare kxarêbe ši
 diwe, a re wa ditseba xa rene selô, xohlwa
 re bolêla xowa tseweya, nna ya ka lešo
 pa mo a êpetšeng xôna. Banna bare a
 Senamêlê o phikxša ngwana yo naa,
 xê bolêla le êdingakeng, a re, a wa ke di-
 nile, fêla o ile atla le mmame Marima-
 mêlê, nna ka dira, byale o kae ya wa rešo
 pa molebêleng xôna, a dumêla, bann
 a, basadi le dikxarêbe le masoana ba
 bitšiuwa xone ba ē, ba fihla ašopa xô
 na mola mosadi a šopa monna wa
 tarwe, monna a re, ke nete mosadi
 waka le yena o šapile xôna, byale
 bare xo yena maninamêlê le Sena-
 mêlê ba ēpe ba dira byalo, xo fihlêla
 ba fumana hlôšô ya mothe wa xa
 Rathšôši, ba nthšê mabu, ba xoma
 ba phušetšâ, ba alafa manna, afala
 ba hlabêla mosadi, a fumana
 mpa. Byale kabaka la sekxowa, Ma-
 rimamêlê o ile a nthšê dikxomo tšê di-
 tšselêlako, Senamêlê le yena, ba lefa
 hlôšô ya Rathšôši, malato wa fêla.

676

K34/82

18

Raithšoti nkhā ditxoro tšepedi afa
 lekhotla, bahlaba kaetse, ya bobedi ya ya
 xo morena, xo bexa xone kamano ebe re
 tšunere ditaba byale difēdile. Keile ka
 dibana ka mahlō nna H. Mohlabe. Ba le
 ka kudu xone a bašopē sehla re sa ronth-
 ša dimpa, are xa setsebe oile a sefa
 ke monna ^{mo} ngwe wa khale, byale keile
 ka ya ka fumana bane o huile.
Xo phumia. Ke bōmadimabe, fēla bare
 xo dira batho ba xolona, ba laja batho
 xone ba seke ba bale pana. Ba bangw
 ē enoba bolwetš'i byo bareng ke lethsete
 bo alafina, dihlare tša xo alafa bolwe-
 tš'i byo, ditseba ke dingaka byale xo
 dirate xo botša motho, xo kaba ka ōne
 xe o ka nthā khomo a nape a xoxuta
 bo ngaka. Ba bangwē ba hwa le dimpa
 fēla xe ba moloka, monna wa xwē, o
 thōla mpa ya xaxwe ka mpchaka,
 diaila xo moloka o sadira byale ka
 baka la xone pula e ka xana xona.
 Xe motho a kano moloka kantle le xo
 phula, kxōš'i ya matšwana a lefa, ba kō-

676

K34/82

19

na ba e ya xafoka le bitla la mohu, ba nya
 kéla phate e teléle, ba phula le bitla xo
 fihléla moue mohu a natôxôna, kamo
 natô ba thoma xafoka. Xe mosadi a phu
 mile a swanêla xo róbala le monna, kaba
 ka lafore wa róbala le yena o katwa, o
 swanetse xore o e ngakeng, e tle e lehlak
 anye. Wa hloka xodira byalo, le xe ngak
 a e ka leka xoxalafa a ka seke a dira
 selô, e tlonoba xo pipitlêla, ka morata, o tse
 na ke sehuba sesetole, bare ke ntlêrê
 mafelong ke lehu. Xe mosadi a huetse
 ke nqwana e sale e manyana wa rôba
 la nae, ka ntle le xore nqwana e alafe, o
 tse na ke boluwetši byo bare ke ditshatô, m
 o to a hunapana, wa sekwone xo sepê
 la. Xe o ka róbala le yena a bône kxwe
 di bopele bya monna ba hunapa, le xo
 rôtô a se rôtê, wa hloka xophakisa
 xo bolêla xore ke ile ka róbala le inokête
 wa hwa, balafa ka ditshane bapha
 hlaxantše le morôtô wa mosadi
 yola wa xo róbala nae.

Pêlêrô. Mosadi o bêtêxêlwa ka ntlo ya

676

K 34/82

20

xaxwe, mome a rōbalang le monna wana
 +we. Ba ala le xōxo a bēlētēla xōna, kamo
 we htlō^{ng} xa xotene motso kantle le bakxētō
 lo, ke bōna ba we ba se nako malmetšai, ba
 radi ba xobōna kxwedi xa batene, ban-
 na bōna ke mailenie le ka mahlo xa ba
 nyake xo mmona. Kudu kudu xotene
 ba kkekolo ba xabo lesatā^{na} le ba bo mosadi.
 Mmako lesatā^{na} o tla le bēlla kudu xore na
 a ngwana a tšwele le phēkō, a kxōne x
 o batšā mosama wana we, xore o seke
 wa leka mahlahe wa rōbala le mosadi
 yo, ngwana o fulutse le phēkō, ngwana e
 tla thama ya lehlakanya. Xa ngata
 mmawetse monquā a wa se xobotšē
 xoba mosadi wana. Lepheko ba bēla
 mosadi yo a thōabaro xo bēlla, xore a seke a
 bolaya ngwana, motso wa mohuta o bakx-
 ekolo ba tšwara mimerēko o matolo kudu,
 fēla ke dikōma tša bōna xa ba dibotšē moth
 o, xore mosadi o be a thōaba, o tla bōna ke
 a dira byala a efa bakkekolo. Lepheko ba
 lepštla kadihlare xore pelanya xaxwe ya
 seke wa thōata kudu a tabotēla xodimo,

K34/82

676 21
 a nolla fêla, ba matšwene, batiba molomo ka
 kobo, xone a seke a kwilwa ke batho, Xe ngu-
 ana a sapolote ka pela, ba mofa dihlang tša
 xobêlêšiša ka pela, xe nke onyavêšitšê hlôšô
 le matsato, ba mathušê ka xamatšôšê, eseny
 ka matšla xa batše xo fihlêla a etšwa. Ke
 xone motha wa mahuta o me, ba malikile
 balai, ebe banyaka xone a hwe xamatšô le
 mmawane. Nguwana wa xo phekarana, bakke
 kolo ba tšêlêšê, o tla bôna matšekolo ~~mo~~
 mmawane lesarana a etšwa a bitšê morwa
 e a se nguwana e phekarane ke tima o ê ng-
 akeng nête. Xe a fihla ngakeng, e tla
 tšêlêla dihxarane, ya manyane pheka
 ya mofa ba mahlalêla a nwa, o tla bôna
 nguwana a rêtolata. Taba e na ke melekô
 ya balai, masadi yo monquê yo bareng
 ke ~~mo~~ urane o kile a hlalêla ke taba
 e, a fetšê matšatši a mabedi nguwana
 a falara ka tšatši la borarô. Xe nguwana
 a bêlêšê, bakxekolo ba boloka dithšila tše
 a tšwašo natšo, e tliše mafêlong xwa
 tšwa mahlana, ke motha ba ê pamole
 te ka ntleng, ba fatšêla ka xare xôna.

K34/82

676

K34/82

22

Byale bakxekolo ba bantši ba swanetš'e xotla
 a kantlang, xo šale mmamwe lesotana le
 mmamwe mosadi, ke šana bame ba šala
 ng ba pozopa dithšilana tš'e dithšwano
 ba ditxobakanya ba dilokela moleteng, xo
 fihlêla bene e fêla, ya bobedi dipêdile,
 kemoka ba diphušel tša, ba bata ka
 pato ba ba ba ritêla, byale ba tšeya boloko
 bya dikomo ba dila ntlo kamoka xore o
 seke wa xo tšeba. Bakxekolo bala ba tot
 wa, ba thšaba xore xe ka kadula, ba kaba
 ba le bala ba šena, ba bolaya bana ba ena
 Mosadi wa xo sebêla e le yena o byale
 ka monna, xa tšene xofihlêla ngwana
 a xola, o tla tšena šatši le tee le
 banna, kabaka la tšene kōma e xa e bo
 Xe bare ngwana o xodile ke xore dithšila ka
 maka tša mmamwe dipêdile, le ngwana
 le kōma le tšile. Tšatši le ba dilano ntlo
 ngwana o tšulela kxakala, pele xaxore
 le mmone ba moiša mothateng, ba
 tšwere selêpe le mollo, le makhura,
 le letsaku. Xōna mowe mothateng xo
 ya bakxekolo fêla le mmamwe ngwana,
 byale bare xofihla ba patlamiša ngwana

xo ~~gijij~~ mothatê, byale ba tšeya sehlare
 le manxata a mothatê le dithšila tše dingwi
 tša manwe, le hlare se sengwe se ba si-
 fileng ke ngaka ba phakanyisa nasa, kemo
 ka ba šila xadimo xa sešope, ba šila ka
 litšelo, xae le buupi ba tšeya manxura e-
 nku, ba mohlabele dišeta moko tšamele wa
 xaxwe, byale ka mahura ba tlotša monwa
 na, ba bata thšidi ba mošihlela mola ba
 mohlabileng, xe ba fêditše ba dira se fapa
 na mahubeng ka thšidi, kemoko mmaywe
 byale o motloša mothateng, mothatê le ana
 ba o dira sefapano, ka le tsoke le malehe
 ka mahura a nku, dile tše ka moko xo
 dira mmaywe le sona, byale xo fêdile
 dile ba bošta xae. Ka lona tšatši lewe ba-
 tswadi ba mosadi ba tloa. Byale mmare
 le sona o šala a botša monwa ditaba, tš
 mabapi le ditipa tša ngwana. Kona le diti-
 fa tšame, qy ya pele ke xobêlê a xabotse,
 ke xone a tšwa ka hêš, ana tifa le xe eke
 mošemanzana a puwele ka letoto la sesa-
 di, fêla letswela la mathomo xamama o
 swanetše xo mama la senna, le ngwa
 nenyana le yena xe a wele ka la senna

676

K34/82

24

o no mamula sesadi. Monna a kana rōbala le
 mosadi wa arwe kantle le sekere. Ke ebe
 reile mothateng e be reile xothusa ngwana
 ka mothuso. Tifa ya bobedi, bare o boile le le-
 tšatši, ke xore mohlōrō ya xaxwe o fumana
 a ena le selō sesesehla, se mamarētšie
 selekana le letšatši, ke tifa a seke wa rō-
 balanae, o ka xobala, o swanetšie xoya ng-
 akenq e tle e lehlakanyē, mosadi o dīmela m-
 apoto, ba thšēla thšidi, ba hlakantšie le lona le-
 tšatši, Mosadi o kwatama ka dikxōru kant-
 long molomo, monna kantle molomo wantlo,
 byale ba thšēla mapoto a thšidi xodimo, ka
 xare xa tšēlo ya monna, mosadi a inamēla
 a nwa ka morarō monna le yena anwa,
 xa batwane ka diatla, byale ke xōna monna
 a kwatama a dīmellwa xo tšena kantlo-
 ng. Byale xolokile o ka rōbala nae, pēla a sek-
 e wa bolaya ngwana. Tifa ya borarō
 xoapara, ngwana o tšwa a khurumēditšie
 ke selō sesesehla, ba diō katolla, ke tifa
 le yōna a wa swanēla xo rōbalanae, ba
 swanetšie xo xalafa byale ka ēnēla ya
 bobedi. Tifa ya bone, xo thšetšema, ke xore
 xo tšwa kamaoto, le yōna o swanetšie xo ala

676

K34/82

25

fiwa, dikalapetê tšona dinoswana, le xe di
hlare dipapana, fêla tšona ditseba ke ding
aka, ba ka sekê ba tobôka ka bana la xone
bakane anyaka xo bathšela bangaka. Fêla xa
ke hwile o swanetšê xokwana le mokkekalo
mangwê, xone a fêle a xobôša dilô tšê, xa on
a le tša xoja o seke wa mokôna. Xe mma
xwe aka hwa esale ngwana, o moiša xo ba
tšwadi bamoadi, ke bina bawu batlaxô m
ofêpa kamolaô, ba mofa mafisi a dipudi, kudu
e esatšwaxo xotswala, e kamapoto byale bya
le xe kuwane a ratile xo xofa yena okla phe
la. Xe ngwana a babya dihlaye tša xaxwe
ba thšela ka mapotong, ba moleša nasô.

Mafahla, Moklatša, baba sa hlama tšepaxo.

Mafahla. Motšho yo a bêlêxaxo bana bababedi,
ba bawu kudu bare o hlôdile, le xona di
taba tša xona ke mafêla ntlong. Xê molaô
wa bôna ngwana wa pele ba swanetšê
xe molaya, ba moloka moise babolokaxo mo
hlana wa matwe, o boloka ke bakkekolo
ka xobane banna xa ba dumêllwa xo
tsena, ba notšibôša ba khalabye xone mo
di o hlôdile o bêlêxile mafahla, xe aka
bêlêxa mošemananyana le ngwanenanyana, ba

676

K34/82

26

bolaya mošemananya, le se sehlōla sa xotšw
apele e le ngwanenyanana. Tabae ya bana baba
bedi xa enyake e molaang wa basotha, le
sona sehlōla sa ngwana wa ngwanenyanana
ba sase bolayang, ba xekolo ba fōra bakralabye
bane, sehlōla ke mošemananya a bēlē, ēro pele,
ke matšatšing a na ba sadira, empa o ke
seba bōne, fēla ba bangwē xa ba sadira,
ka bana la setxowa, ka xobane molaō wa dum
ēla, xore ke lehlōxōnōtō.

Mahlatsa. Mahlatsa ke bolwatti, fēla
boya ka meloko, mohlomongwē bo abēla ba
tswadi ba xatwe, mmamwe xoba papamwe,
xe e mongwē aile a se esale e monyama
ahlatsa. Ngwana wa xohlatsa kudu
wa mmamwe, ka mahlatsa a xatwe,
ka bana la xore o tla na emēla xohlakola.
Bana baba sahlamatšexaro. Bana ba ba
dina ke bokwababa bya mmamwe ngwa
na, o sepēla kudu le bana ba bangwē ma
tšatši a xatwe a le xhaufsi a xobēketa,
byale madi a bōna a tšōba ngwana,
Mohlomongwē ngwana o bēlēya ke mōna
xore ke mako byale la nobōna mmēle wa
xatwe o mapēta, ke xore mmamwe ngw

676

K34/82

27*

ana xa e paballe, xore ke yena matu. etti ke
 bane, okizima le banna kudu. Ke mome ba
 na ba fumana xo kongerera. Bana ba
 le bolwetzi bya ditōs, mome xo yōna
 o bōna dikōkomata diphelela, bolwetzi byo
 bare ke phōs, ba ealapa kadidlane,
 babita sehlane xodimo xa yōna, xa a
 saka alafina xa batsa, ya matema ba
 seke balemata xore ke yōna nguama w
 ahwa, xore ke yōna otd bōna a byēta, le
 mahlō axaxwe ana le mariti.

Ends 676